

Маўленчая размінка. Вывучыце лічылку. З дапамогай яе пералічыце сваіх аднакласнікаў. Вымаўляйце правільна гукі [дз’], [ч], [г], [р], [ц’].

ЛІЧЫЛКА

Раз, два, тры —

Бяжым з гары.

Чатыры, пяць —

Спрабуй дагнаць.

Шэсць, сем, восем —

Бегчы просім.

Дзевяць, дзесяць —

Хто нас стрэціць.

Ніна Галіноўская.

Навы́перадкі — стараючыся перагнаць адзін аднаго.

Арэ́лі — гушкалка.

Руды́ — рыжа-карычневы.

ЛІДЗІЯ АРАБЕЙ

Добрая фея

Свяціла сонейка, зелянела трава, клёнікі толькі што павыкідалі свае клейкія лісточкі. І весела забаўляліся ў двары хлопчыкі. Яны бегалі навывперадкі, гулялі ў хованкі, гушкаліся на арэлях. З імі бегаў, залівіста гаўкаў руды́ віславухі сабачка, ён не баяўся, што яго пакрыўдзяць альбо прагоняць, бо ведаў — ён з гэтай самай кампаніі і дзеці яго любяць.

А яшчэ адзін хлопчык сядзеў у крэсле каля пад'езда і сумна пазіраў на дзяцей. Ён зайздросціў не толькі гэтым хлопчыкам, але і рудому сабачку, які так спрытна скакаў на сваіх кароценькіх лапках. Гэтаму хлопчыку таксама хацелася пабегаць, пагуляць са сваімі равеснікамі, але ён не мог бегаць, ён не мог нават хадзіць, бо ў яго былі хворыя ногі.

Маці раніцою выносіла на двор крэсла, потым выносіла на руках сына, і ён падоўгу сядзеў, пазіраючы на белыя воблакі, што плылі ў блакітным небе, глядзеў, як калыхаў вецер кляновыя лісточкі. А найбольш паглядаў на дзяцей, слухаў іх звонкія галасы.

Ён быў бы вельмі ўдзячны, калі б хто-небудзь падышоў да яго, пагаварыў з ім. Не могучы бегаць, гуляць у двары, хлопчык шмат чытаў і ведаў многа казак, розных цікавых гісторый; ён мог бы расказаць іх дзецям. Але тыя не падыходзілі да яго, рабілі выгляд, быццам яго наогул няма ў двары, каля пад'езда. І вочы ў хлопчыка былі заўсёды сумныя, а твар не ведаў усмешкі.

Аднойчы ў двары з'явілася дзяўчынка. У яе былі светлыя кучаравыя, як у анёла на паштоўцы, валасы, вялікія сінія вочы і тонкая шыйка. Хлопчыкі заўважылі яе, і яна ім спадабалася.

— Ідзі да нас гуляць! — паклікаў адзін.

— Мы прымаем і дзяўчынак, — сказаў другі.

Але дзяўчынка не пайшла да іх. Яна спынілася каля хлопчыка, які моўчкі сядзеў у крэсле.

— Як цябе зваць? — спытала яна.

— Віця, — адказаў хлопчык.

— А мяне Валя. Скажы, чаму ты не гуляеш з дзецьмі?

— У мяне ногі хворыя, я не ўмею хадзіць.

— А з кім ты сябруеш? — спытала дзяўчынка.

— Я ні з кім не сябрую, — апусціў вочы хлопчык. — Са мною ніхто не хоча сябраваць.

— Я буду з табою сябраваць.

— Праўда? — узрадаваўся Віця і радасна ўсміхнуўся.

Дзяўчынка таксама ўсміхнулася свайму новаму сябру і раптам сказала:

— Я думаю, не такія ўжо хворыя твае ногі, і калі ты вельмі захочаш, то зможаш пачаць хадзіць.

— Не, — уздыхнуў Віця. — Я спрабаваў... Не ўмею...

— А я табе дапамагу, — сказала Валя. — Дай руку!

Віця падаў руку дзяўчынцы, і здарыўся цуд. Хлопчык стаў на ногі! Ён стаяў не вельмі цвёрда, але стаяў!

— Вось бачыш, — сказала Валя, — ты ўжо ўмееш стаяць. А цяпер ідзі са мною... Ідзі!.. Не бойся!..

Хлопчык зрабіў адзін крок, другі.

Як будуць развівацца падзеі ў творы далей?

Дзеці, якія гулялі ў двары, сабраліся каля пад'езда і глядзелі на ўсё гэта, як на дзіва. Нават руды сабачка прыбег з імі і таксама, быццам нешта разумеючы, з цікавасцю глядзеў на Віцю.

Адзін хлопчык кінуўся ў пад'езд, да Віцевай мамы.

— Цёця, цёця, — закрычаў ён. — Ваш Віцька ходзіць!

Віцева мама выбегла на двор і, не верачы сваім вачам, глядзела на сына, які, трымаючыся за Валіну руку, рабіў першыя нясмелыя крокі.

— Ты чараўніца? — пыталіся ў Валі хлопчыкі. — Ты добрая фея?

— Не, — адказала Валя. — Я звычайная дзяўчынка.

Хлопчыкі не ведалі, што добрае слова, шчырае слова сапраўды можа зрабіць цуд.

1. У якую пару года адбываюцца падзеі, апісаныя ў гэтым творы? Знайдзіце і прачытайце апісанне адпаведнай карціны прыроды. Які настрой выклікала яно ў вас? Патлумачце.
2. Чаму «адзін хлопчык сядзеў у крэсле каля пад'езда і сумна пазіраў на дзяцей»?
3. Якая заповітная мара была ў Віці? Прачытайце адпаведны ўрывак з тэксту.
4. Знайдзіце і прачытайце апісанне знешнасці Валі. Якія ўражанні яно выклікала ў вас?
5. Прачытайце размову Валі і Віці па ролях. Падумайце, якія рысы характару выяўляюцца ў гэтай дзяўчынкі.
6. Якая з прапанаваных прыказак найбольш падыходзіць, каб выказаць галоўную думку апавядання?
 - Добрае слова да сэрца даходзіць.
 - Лепш самому быць пакрыўджаным, чым каго іншага пакрыўдзіць.
 - Язык і да Кіева давядзе.
 - Конь вырвецца — дагоніш і зловіш, а слова вырвецца — не зловіш.

7. Разгледзьце ілюстрацыю да твора (с. 132). Да якога эпізоду яна выканана? Прачытайце. Якія яшчэ ілюстрацыі можна зрабіць? Апішыце іх словамі.

Давайце абмяркуем. Чаму хлопчыкі назвалі Валю чараўніцай і добрай феяй?

Мўсіць — магчыма.

Шкада́ — пра нежаданне аддаць, страціць.

Няёмка — непрыемна, цяжка.

МІКОЛА ЯНЧАНКА

А таму!

Змітрок, Валодзя і Маня ў лес ідуць. У грыбы, мўсіць. Ромка таксама ўхапіў кошык ды на вуліцу:

— І мяне вазьміце!

— Хадзем, — кажа старэйшы, Змітрок. — Што нам — лесу шкада́, ці што? Толькі не адставай ад нас. Каб не згубіўся часам.

— Добра, — паабяцаў Ромка, — не адстану.

Да лесу рукой падаць. Збеглі ў лагчынку, перайшлі па кладцы рэчку — у алешнік. А за алешнікам на ўзгорачку сасоннік, у якім дзе-нідзе бярозкі трапляюцца. Унізе ж малады ельнік. Самы баравіковы лес!

